

Науменко Марина Михайлівна

Вплив стратегічних комунікацій на національну стійкість України в умовах військової агресії з боку Росії

УДК 329.1

DOI [https://doi.org/10.24195/2414-](https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-5.9)

9616.2025-5.9

Стаття поширюється на умовах ліцензії

CC BY 4.0

Науменко Марина Михайлівна
аспірантка кафедри політичних наук
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
ORCID: 0009-0005-1034-5197

Повномасштабна війна Російської Федерації проти України актуалізувала питання стратегічних комунікацій як ключового інструмента забезпечення державної стійкості. Інформаційний простір став однією з основних сфер протистояння, у якій визначаються здатність суспільства зберігати єдність, довіру до державних інституцій і сталість підтримки міжнародних партнерів. У цих умовах комунікації виконують функції оборони інформаційного суверенітету, мобілізації громадян, протидії дезінформації та легітимації політичних рішень.

Метою дослідження є аналіз трансформації стратегічних комунікацій України та оцінка їхнього впливу на забезпечення національної стійкості в умовах збройної агресії РФ. Методологічну основу становлять системний і інституційний підходи, контент-аналіз нормативних актів, офіційних комунікацій, аналітичних матеріалів, а також інтерпретація даних соціологічних досліджень.

Результати дослідження демонструють, що система стратегічних комунікацій України пройшла певний розвиток від нормативно визначеної моделі до операційно адаптивної, орієнтованої на швидке реагування на інформаційні загрози. Посилилися інституції протидії дезінформації, сформовано підхід «єдиного голосу держави», розширено роль цифрових платформ, зросла участь громадянського суспільства й волонтерських спільнот у комунікаційному процесі. Стратегічний наратив, зосереджений на цінностях свободи, гідності та європейського майбутнього України, став центральним інструментом національної консолідації та міжнародної підтримки.

З огляду на це можемо зробити висновок, що стратегічні комунікації становлять у секторі безпеки і оборони, впливають на психологічну стійкість суспільства та посилюють міжнародну суб'єктність держави. Перспективними напрямками розвитку є посилення інформаційної присутності України на міжнародному рівні та паралельне нарощування спроможностей державних та місцевих інституцій і перехід до «наративу відновлення», що стане підґрунтям для повоєнної модернізації та зміцнення демократичного розвитку України.

Повномасштабна війна Російської Федерації проти України актуалізувала питання ефективності стратегічних комунікацій як інструмента державної стійкості. Інформаційний простір став ключовою сферою протистояння, у якій визначається здатність суспільства зберігати єдність і довіру до рішень держави, а також підтримка міжнародної коаліції союзників України. Метою статті є дослідити трансформацію підходів до стратегічних комунікацій України у 2022–2025 рр. та оцінити їхній вплив на забезпечення національної стійкості. Методологічну основу становлять аналіз нормативних документів, аналітичних матеріалів, звітів державних інституцій, соціологічних даних та емпіричних кейсів реагування на дезінформацію.

Результати демонструють еволюцію від нормативної до операційно адаптивної системи комунікацій, здатної до швидкого реагування на загрози. Особливого значення набули інституції протидії дезінформації, узгодженість державних повідомлень, застосування моделі «єдиного голосу», цифрові канали, стратегічний наратив та участь громадянського суспільства. Практики України підтверджують, що комунікаційні механізми є важливим чинником довіри, консенсусу і міжнародної підтримки. Наукова новизна полягає в комплексному аналізі ролі державних і суспільних акторів у зміцненні інформаційної стійкості. Перспективи пов'язані з наративним переходом до тем відновлення, посиленням роботи на міжнародному та національному рівні, водночас, а також розвитком місцевих комунікаційних спроможностей.

Ключові слова: стратегічні комунікації, інформаційна політика, стратегічний наратив, дезінформація, інформаційна безпека, публічна дипломатія, гібридна війна, комунікації, державна стійкість, національна стійкість, міжнародна підтримка.

Вступ. Інформаційна агресія РФ є невід'ємною складовою її збройного наступу проти України. Ще до початку повномасштабного вторгнення Україна зазнавала системних деструктивних інформаційних впливів, спрямованих на підрив державної стабільності. У воєнних умовах інформаційний вимір перетворився на один із ключових сфер де вирішується здатність держави зберігати стійкість перед зовнішніми загрозами. Росія застосовує інформаційний тиск для руйнування внутрішньої згуртованості українського суспільства та висна-

ження міжнародної підтримки, яка забезпечує обороноздатність України. За таких умов стратегічні комунікації відіграють визначальну роль як інструмент захисту інформаційного суверенітету, підтримки єдності громадян і мобілізації міжнародної солідарності.

Значення стратегічних комунікацій відіграє важливу роль у формуванні міжнародного іміджу України та протидії деструктивним інформаційним впливам [8]. Та із початком повномасштабної збройної агресії РФ у 2022 році їхня роль істотно

зросла: комунікації набули оборонного виміру, стали важливою складовою сектору національної безпеки та однією з передумов суспільної згуртованості.

За цих умов аналіз трансформації стратегічних комунікацій України у згаданий вище період є необхідним для розуміння механізмів підтримки державної стійкості й ухвалення політичних рішень в умовах масштабних безпекових викликів.

Мета та завдання. Мета статті полягає у теоретико-методологічному та практичному обґрунтуванні ролі стратегічних комунікацій у забезпеченні стійкості держави під час повномасштабної війни, а також у визначенні основних напрямів їх трансформації в Україні у 2022–2025 рр.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати концептуальні підходи до залучення стратегічних комунікацій у сфері інформаційної політики та національної безпеки;
- окреслити функціональну роль стратегічних комунікацій в умовах збройної агресії Росії проти України;
- дослідити інституційні та організаційні зміни системи стратегічних комунікацій України в умовах воєнного стану;
- розкрити особливості формування стратегічного наративу;
- проаналізувати практики протидії дезінформації та їх вплив на громадську думку;
- сформулювати рекомендації щодо удосконалення стратегічних комунікацій на етапі відновлення.

Методи дослідження. У статті застосовано комплексну методологію, що ґрунтується на:

- системному підході – для розгляду стратегічних комунікацій як інтегрованої складової сектору безпеки й оборони;
- інституційному аналізі – для оцінки трансформації державних структур стратегічних комунікацій;
- аналізі нормативних-правових актів та інформаційно-аналітичних матеріалів;
- аналізі впливу публічних комунікацій представників влади, що здійснюються через офіційні канали інформування;
- аналізі звітів профільних органів та міжнародних аналітичних центрів.

Застосування зазначених методів забезпечило всебічність і наукову обґрунтованість дослідження.

В українському нормативному полі стратегічні комунікації визначаються як скоординована діяльність державних органів, спрямована на забезпечення національних інтересів в інформаційній сфері [17]. Їх інституціоналізація відбулася у відповідь на зростання масштабів інформаційної агресії та посилення гібридних загроз проти України, що вимагало від держави нових управлінських рішень у сфері захисту інформаційного суверенітету [15].

Ключовим елементом концепту є координація між органами влади, що забезпечує узгодженість зовнішнього та внутрішнього інформаційного впливу. На нормативному рівні це охоплює повноваження МЗС України у сфері публічної дипломатії та міжнародної комунікації [7], а також діяльність парламенту з інституціоналізації відкритих комунікацій [6].

Ураховуючи зростання ролі інформаційного простору як простору протистояння, сучасні дослідники підкреслюють, що інформаційні війни спрямовані на формування політичної поведінки громадян [1, 14]. На думку українських експертів, такі впливи становлять реальну загрозу національній безпеці, оскільки націлені на підірив довіри населення за рахунок реалізації деструктивних інформаційних впливів [2, 10].

Стратегічні комунікації як інструмент державної політики забезпечують узгоджене подання інформації, спрямоване на підтримку національної безпеки [15]. У періоди криз та війни вони виконують превентивну та захисну функцію – спростовують дезінформацію, формують правильне розуміння загроз і мотивують населення до спротиву.

Євроатлантичний контекст також відіграє суттєву роль у розвитку стратегічних комунікацій державної влади України. Системна взаємодія з НАТО сприяє впровадженню принципів єдиного комунікаційного голосу, а також управління сприйняттям союзників та громадськості [9].

Важливе місце у концепції стратегічних комунікацій займає стратегічний наратив – система смислів, яка забезпечує суспільне розуміння сенсу боротьби, мотивує громадян до спротиву та легітимує політичні рішення уряду [3]. Наратив задає рамку інтерпретації конфлікту: «хто ми?», «чому боремось?», «яку майбутню перемогу творимо?».

Таким чином, стратегічні комунікації забезпечують не тільки поширення інформації, а й конструювання реальності, в якій громадяни відчувають себе суб'єктами боротьби за свободу та майбутнє.

Від початку повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році стратегічні комунікації перетворилися на один із ключових чинників державної обороноздатності та захисту інформаційного суверенітету.

За оцінками Шведського агентства оборонних досліджень FOI, Україна сформувала поліфонічну модель стратегічних комунікацій, що поєднує державні інституції, сили оборони, медіа, бізнес та громадянське суспільство в єдине комунікаційне середовище.

Єдність українського суспільства стала ключовим фактором стійкості держави та легітимності ухвалених рішень. Зокрема, у 2022–2024 рр. довіра до Збройних Сил України стабільно перевищувала 90%, а висока підтримка Президента України демонструвала готовність суспільства до тривалого спротиву агресії [5].

Позитивний наратив незламності, свободи та гідності формує морально-психологічну основу стійкості, що відповідає теоретичній концепції стратегічних наративів у сучасних конфліктах.

Українська система стратегічних комунікацій реалізується як всеохоплюючий підхід (whole-of-society), що забезпечує оперативність реагування та високу адаптивність [5]. Ця модель унікальна тим, що поєднує директивність державного рівня з горизонтальною взаємодією активних громадян, журналістів, волонтерів та IT-сектору.

Не менш важливим аспектом є забезпечення інформаційної безпеки: координація загальнонаціонального медіапростору, робота телемарафону та інституційне реагування на ІПСО РФ мінімізували ризики паніки та хаосу [16].

Центр протидії дезінформації при РНБО (далі – Центр) забезпечує систематичний моніторинг і спростування маніпулятивних наративів РФ. Центр виконує функції постійного моніторингу інформаційного простору, виявлення та спростування дезінформаційних кампаній РФ, а також оцінки їхнього потенційного впливу на громадську думку та безпекову ситуацію в Україні. Діяльність Центру охоплює аналіз хибних наративів, оперативне інформування населення щодо загроз, підготовку аналітичних матеріалів для ухвалення рішень у секторі безпеки й оборони, а також взаємодію з міжнародними партнерами у сфері протидії гібридним загрозам. Публічна комунікація Центру спрямована на підвищення стійкості суспільства, зміцнення довіри до офіційних повідомлень та нейтралізацію інформаційно-психологічних операцій противника [11].

Варто зазначити що суттєвим елементом комунікаційної стійкості є міжнародний вимір. Україна послідовно формує образ держави, що бореться за міжнародне право, демократію та безпеку Європи [7; 4].

У 2025 році Уряд України затвердив оновлений Операційний план реалізації Стратегії комунікацій з питань європейської інтеграції до 2026 року, який передбачає координацію діяльності органів влади, залучення місцевого самоврядування, медіа та громадських організацій [7].

Україна продемонструвала, що стійкість держави формується не лише матеріальними ресурсами, а й довірою, єдністю та силою стратегічних смислів. Її досвід уже вивчається партнерами ЄС і НАТО як приклад ефективної оборонної комунікації, здатної протистояти агресору та одночасно зміцнювати демократичний розвиток [5; 4].

Водночас попри значні успіхи в побудові партнерської взаємодії з міжнародними партнерами країни Європи та США, зберігаються виклики щодо ефективності меседжів у країнах Глобального Півдня, використання противником нових технологій інформаційного впливу, включно з deepfake,

та ризик втрати міжнародних аудиторій від теми війни [5; 13].

Та навіть у умовах російської агресії, що триває з 2014 року, розвиток стратегічних комунікацій України не зупинявся. Яскравим прикладом цього є поступовий перехід від переважно нормативної рамки до операційно орієнтованої моделі, спрямованої на забезпечення оперативного реагування на потенційні та актуальні інформаційні загрози. У контексті війни стратегічні комунікації набули значення критичного інструмента підтримки державної стійкості та єдності суспільства.

Суттєве розширення спроможності стратегічних комунікацій відбулося через розвиток інституцій протидії дезінформації. Центр протидії дезінформації при РНБО України у 2022–2025 рр. виконує функцію постійного моніторингу та аналізу інформаційних загроз, адаптуючи методи реагування до тактики російських ІПСО та нових форматів хибного контенту [11].

Комунікації Офісу Президента України та Кабінету Міністрів стали центральним механізмом синхронізації офіційних повідомлень. Створення телемарафону «Єдині новини» як інструмента кризового інформування дозволило швидко формувати єдину інформаційну картину для населення в умовах дезінформаційного тиску [12]. Разом з тим незалежні експертні огляди засвідчують, що централізація телепростору вже у середньостроковій перспективі вимагає переформатування з метою збереження конкурентності медіасередовища та довіри громадян.

Яскравим проявом трансформації інформаційного простору в умовах війни та підвищення ролі цифрових комунікаційних платформ є масове використання месенджерів, передусім Telegram. Якщо до 2022 року він виконував переважно функцію альтернативного джерела інформації, то з початком повномасштабного вторгнення перетворився на один із ключових каналів офіційної комунікації – держава через нього поширює оперативні попередження про ракетні атаки, правила поведінки під час загроз, звернення військово-політичного керівництва та інші критично важливі повідомлення.

Водночас, з огляду на воєнні дії, зростає важливість контролю за інформацією у відкритому доступі, оскільки поширення чутливих даних може бути використане противником у межах інформаційно-психологічних операцій.

Попри це, міжнародні організації відзначають, що цифрова мобільність української комунікації стала одним із чинників збереження інформаційної суб'єктності України в умовах війни [11].

Міжнародні аналітичні оцінки підкреслюють, що загальним змістовним вектором трансформації стратегічних комунікацій стало впровадження моделі «єдиного голосу держави», яка перед-

бачає узгодженість наративів і повідомлень між центральними органами влади, сектором оборони та зовнішньополітичними інституціями [5]. Водночас українська система стратегічних комунікацій функціонує поліфонічно – у взаємодії з громадянським суспільством, волонтерськими мережами, незалежними медіа й цифровими спільнотами.

Результатом трансформації стало формування адаптивної, стійкої та технологічно розвинутої системи комунікацій, здатної працювати у середовищі інтенсивного інформаційного тиску [5; 4]. Це дозволяє державі не лише протидіяти дезінформаційним кампаніям РФ, але й підтримувати консолідованість суспільства, забезпечувати прогнозованість міжнародних оцінок своєї політики та зміцнювати спроможність до довготривалої оборони.

Саме тому стратегічний наратив України під час повномасштабної війни виконує ключову роль у поясненні сенсу спротиву українського суспільства, легітимації оборонних рішень держави та мобілізації міжнародної підтримки. У політичній науці стратегічний наратив розглядається як цілісна система смислів, що формує узгоджене бачення подій, спрямоване на забезпечення підтримки державної політики з боку внутрішніх і зовнішніх аудиторій, а також на вплив на їхнє сприйняття реальності [15].

Змістовна складова українського наративу зосереджується на праві народу України на свободу, самовизначення та захист демократичного вибору. Таке позиціонування створює чітке розмежування між Україною як частиною європейського цивілізаційного простору та Російською Федерацією як агресором, що прагне знищити українську державність [13]. Дослідники підкреслюють, що цей наратив виконує ключову роль у мобілізації суспільства, формуванні суспільної стійкості й посиленні внутрішньої ідентичності в умовах тривалого протистояння [8].

Інформування населення з блоку Президента України та ключових державних інституцій формує ефект співучасті громадян у боротьбі. Звернення вирізняються актуальністю, послідовністю й акцентом на спільній відповідальності за майбутнє країни. Аналітики зазначають, що важлива роль таких звернень – підтримка відчуття контролю й здатності діяти в умовах загрози [16].

Невід'ємним інструментом формування наративу стало використання цифрових і візуальних каналів комунікації. Офіційні акаунти в соціальних мережах відіграють роль оперативних майданчиків для поширення смислів та формування образу України як сучасної, відкритої й технологічної держави. Дослідження показують, що візуальні наративи державних комунікаційних команд сприяють персоніфікації війни через історії реальних людей та символи опору [17].

Особливе значення має наратив для міжнародної аудиторії. Україна послідовно комунікує, що боротьба ведеться не лише за власну територіальну цілісність, а й за міжнародний правопорядок і стабільність Європи. Це стає аргументом на користь довгострокової міжнародної підтримки – військової, політичної та економічної.

Додатковим викликом є посилення інформаційної присутності України в країнах Глобального Півдня, де радянські наративи та сучасна російська пропаганда досі мають значний вплив [18]. Тому стратегічний наратив України адаптується для аудиторій із різними геополітичними поглядами – через пояснення глобальних наслідків агресії РФ та демонстрацію внеску України у підтримку світової безпеки.

Значна частина наративної роботи спрямована на спростування російських маніпуляцій, що прагнуть подати війну як «внутрішній конфлікт» або «боротьбу великих держав». Український наратив протидіє цим повідомленням через чітке маркування агресора, документування злочинів РФ та акцент на праві України на самооборону [4].

Дослідники звертають увагу на феномен «connective strategic narrative» – коли громадяни, інституції, волонтери та діаспора активно долучаються до поширення офіційних смислів, що посилює їх природність і легітимність серед аудиторій [19]. Це особливо важливо у цифровому середовищі, де довіра до незалежних джерел інколи перевищує довіру до державних.

Результати. Стратегічний наратив України забезпечує не лише внутрішню консолідацію суспільства, але й посилює міжнародну суб'єктність держави, зміцнюючи її дипломатичні й безпекові позиції. Його здатність адаптуватися до різних аудиторій і каналів комунікації визначає ефективність протидії агресору та є вагомим чинником державної стійкості в умовах затяжної війни.

Разом з тим повномасштабна війна РФ проти України супроводжується інтенсивним застосуванням інформаційно-психологічних операцій, спрямованих на підірив внутрішньої стійкості держави. У 2022–2025 рр. російські дезінформаційні кампанії систематично намагалися впливати як на українську, так і на міжнародну аудиторію – провокувати панічні настрої, послаблювати довіру до інститутів влади, дискредитувати оборонні рішення та делегітимізувати зовнішню підтримку України. Центр протидії дезінформації при РНБО України фіксує регулярні хвилі ІПСО, синхронізовані з військовими подіями й внутрішньополітичним контекстом держави [11].

Основні дезінформаційні наративи РФ були спрямовані на дискредитацію української армії та політичного керівництва, створення образу внутрішньої нестабільності, представлення допомоги партнерів як неефективної або корупційної.

Значне місце посідали теми «зовнішнього управління», «втоми Заходу», «неефективності мобілізації» та «невідворотності поразки». Суттєвим елементом впливу стали спроби розпалити протиріччя між військовими і політиками та послабити довіру до демократичних інституцій.

Результати міжнародних досліджень підтверджують, що споживання російських або проросійських медіа знижує підтримку демократичних процесів та послаблює ідентифікацію з Україною, одночасно підвищуючи сприйнятливість до фейкових повідомлень про війну [20]. Це підкреслює, що інформаційна безпека є критичним елементом загальної безпеки держави.

Українська система стратегічних комунікацій відповіла на загрози через поєднання оперативного реагування та проактивного продукування смислів. З перших днів вторгнення активізувалися офіційні канали комунікації, включно зі щоденними повідомленнями Генерального штабу, роз'ясненнями рішень уряду, оновленнями щодо загроз для цивільного населення. Важливим напрямом стала боротьба з панічними настроями: швидке спростування фейків про «оточення столиці», «крах економіки» та «втечу керівництва» суттєво обмежило ефективність перших хвиль російських ІПСО.

У порядку денному державних комунікацій посилювалися позитивні мобілізуючі кейси. Зокрема, міжнародна платформа United24 стала дієвим інструментом демонстрації результатів підтримки України партнерами й громадянами інших країн [21]. Бренд «BRAVE» позиціонував Україну як державу, що захищає свободу і майбутнє Європи. Такі кампанії відігравали водночас іміджеву й дипломатичну роль – впливали на рішення партнерів щодо оборонної та фінансової допомоги.

Значну роль відіграли комунікації безпеки, спрямовані на раціоналізацію поведінки громадян у періоди загрози: інформаційні кампанії щодо дотримання правил під час повітряних тривог, антипанічні роз'яснення щодо стабільності енергосистеми після атак на критичну інфраструктуру, інформаційний супровід евакуацій. Такі повідомлення сприяли збереженню громадського порядку, довіри до державних рішень і зменшенню психологічного впливу атак противника.

Зміна інформаційних звичок населення стала фактором підвищення ефективності державної комунікації. Офіційні Telegram-канали стали головними джерелами оперативної інформації, що підтримувало залученість суспільства до спротиву.

Дані соціологічних опитувань підтверджують ефективність цих підходів: як вже вище зазначено, довіра до Збройних Сил України впродовж 2022–2024 рр. переважно перевищувала 90%. Довіра до волонтерських організацій – 80%, що загалом забезпечувало легітимність рішень держави в обо-

ронній політиці [5]. Попри коливання довіри до окремих органів влади, загальна підтримка курсу держави на спротив агресії залишалася стабільною.

Таким чином, практичний досвід України свідчить, що ефективна протидія дезінформації не зводиться до блокування ворожих каналів. Вона потребує комплексної системи дій – інформаційного захисту, проактивного формування наративів, технологічної адаптивності та тісної взаємодії державних інституцій із громадянським суспільством. Саме ці чинники дозволили Україні зберегти інформаційну стійкість і забезпечити широку внутрішню й міжнародну підтримку в умовах затяжної війни.

Подальший розвиток стратегічних комунікацій України потребує одночасного забезпечення інформаційної стійкості під час війни й підготовки системи державних комунікацій до післявоєнного періоду. Це вимагає послідовної роботи в трьох напрямках – міжнародна комунікація, інституційне зміцнення та наративне оновлення.

Одним із ключових завдань є посилення інформаційної присутності України в медіапросторі Європи та США. Паралельно необхідно вибудовувати довгострокову інформаційну політику щодо країн Глобального Півдня. Історичні зв'язки з Росією, радянська спадщина та поширення маніпулятивних наративів створюють там особливо сприятливі умови для деструктивних інформаційних впливів. У міжнародних дослідженнях наголошено, що РФ продовжує мати комунікаційні переваги у цих регіонах саме через свій образ «визволителя» та «стабілізатора» [10].

Для України це означає необхідність адаптації комунікаційних стратегій до локальних медіа, створення контенту регіональними мовами, активного залучення місцевих лідерів думок. Розробка мікро-регіональних кампаній із акцентом на гуманітарну складову, розвиток інфраструктури й технологічну підтримку може зміцнити довіру й мінімізувати можливості ворожих впливів.

З інституційної точки зору важливим є розвиток спроможностей на місцевому рівні. Дослідження свідчать, що громадяни значно більше довіряють органам місцевого самоврядування, волонтерам і громадським активістам, ніж центральним інституціям у кризовий період [11]. Це створює передумови для побудови ефективних вертикалей комунікації «центр – регіони»: формування комунікаційних команд у громадах, розвиток локальних цифрових каналів, синхронізація наративів із національними пріоритетами. Важливим стає спрощення процедур взаємодії між державними та громадськими структурами, підготовка фахівців на місцях з медіаграмотності й кризового інформування.

У контексті ризиків медіапростору актуальним є забезпечення балансу між свободою слова й національною інформаційною безпекою. Ана-

ліз медіа-середовища свідчить, що контент, який ретранслює проросійські наративи або дезінформацію, підриває легітимність держави та демократичні процеси [9]. Тому доцільним є формування чіткої політики щодо регулювання інформаційного простору на основі принципів пропорційності й прозорості: незалежний моніторинговий орган, підзвітний парламенту, може оцінювати інформаційні ризики та рекомендувати заходи реагування без надмірного втручання.

Динамізм інформаційного середовища зумовлює потребу в розвитку аналітичних спроможностей системи стратегічних комунікацій. Доцільним є створення централізованої платформи збору даних щодо медіа-активності, інформаційних атак, ефективності наративів і цифрових кампаній. Спільна робота держави, академічної спільноти та ІТ-сектору дозволить прогнозувати сценарії впливу й оцінювати результативність комунікацій. Найкращі світові практики можуть бути адаптовані під український контекст.

У середньостроковій перспективі доцільним є перехід від «наративу виживання» до «наративу відновлення». Комунікації мають акцентувати увагу не лише на спротиві, але й на розвитку – інноваційній модернізації, демократичних інституційних змінах, європейській інтеграції, зеленій трансформації, відбудові громад. Такий змістовий зсув здатний зменшити інформаційну втому, зміцнити громадську єдність і сприяти залученню міжнародних партнерів та інвестицій. Саме перехід до комунікації майбутнього стане основою для довгострокової стійкості держави.

Реалізація цих напрямів – міжнародного, інституційного та комунікаційно-наративного – створить системну стратегію розвитку стратегічних комунікацій України. Вона підсилить суб'єктність держави у глобальному вимірі та забезпечить умови для демократичної модернізації у післявоєнний період.

Висновки. Розвиток стратегічних комунікацій України у умовах війни підтвердив їхню ключову роль у забезпеченні національної стійкості в умовах російської агресії. Стратегічні комунікації стали інтегральним елементом сектору безпеки й оборони, інструментом формування довіри, суспільної згуртованості та підтримки міжнародної суб'єктності держави.

Українська система стратегічних комунікацій пройшла трансформацію від нормативно визначеної моделі до операційно адаптивної, спроможної швидко реагувати на зміни безпекового й інформаційного середовища. Поєднання «єдиного голосу держави» з активною участю громадянського суспільства, незалежних медіа й цифрових спільнот забезпечило ефективну протидію інформаційно-психологічним операціям та збереження високого рівня довіри до інституцій.

Формування стратегічного наративу, заснованого на цінностях свободи та права на оборону, сприяло мобілізації населення й стабільному рівню міжнародної підтримки України. Важливою складовою стало впровадження механізмів протидії дезінформації й розвиток цифрових каналів державних комунікацій, що дозволило зберегти інформаційну ініціативу.

Попри досягнення, зберігаються стратегічні виклики: інформаційний вплив РФ у країнах Глобального Півдня, ризики інформаційної втоми, потреба зміцнювати спроможність місцевих комунікаційних структур та зберігати баланс між безпекою і свободою слова. Подолання цих викликів визначатиме подальшу еволюцію системи стратегічних комунікацій.

Отже, стратегічні комунікації стали важливим фактором зміцнення державності України в умовах війни та мають залишатися пріоритетним напрямом розвитку як під час воєнного стану, так і на етапі післявоєнної відбудови й демократичної модернізації держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Валюшко І. О. Основні виклики і загрози в епоху інформаційних війн // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 12. С. 142–147.
2. Дубов Д. В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації // Стратегічні пріоритети. 2016. № 2. С. 9–23.
3. Закон України. Про рішення РНБОУ від 2.09.2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України № 555/2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
4. Закон України. Про затвердження Положення про МЗС України: Постанова КМУ № 281 від 30.03.2016 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-p>
5. Київський міжнародний інститут соціології. Динаміка довіри до суспільних інституцій в Україні, 2023–2024 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kiis.com.ua>
6. Комунікаційна стратегія Верховної Ради України на 2017–2021 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0486004-17>
7. Міністерство закордонних справ України. Офіційні заяви та комунікації 2022–2025 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mfa.gov.ua>
8. Науменко М. М. Стратегічні комунікації в інформаційній політиці України // Бізнес-адміністрування та публічне управління. Київ: КНТЕУ, 2019. С. 205–210.
9. Петров В. В. Щодо становлення системи стратегічних комунікацій органів державної влади у контексті розвитку відносин з НАТО // Збірник наукових праць НАДУ. 2016. С. 24–29.
10. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни: монографія. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.

11. Центр протидії дезінформації при РНБО України. Звіти 2022–2025 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cpd.gov.ua/category/reports/>
12. Center for Countering Disinformation at the NSDC of Ukraine. Reports 2022–2025 [Electronic resource]. Available at: <https://cpd.gov.ua/category/reports/>
13. Detector Media. Моніторинг телемарафону «Єдині новини» й ефіру «Першого каналу» за 13–14 жовтня 2025 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/243963/> (26.10.2025).
14. Dimitriu G. R. Winning the story war: Strategic narrative and conflict // *Public Relations Review*. 2012. № 38. P. 195–207. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0363811111001925>
15. EU External Action Service. Strategic Communication and Support to Ukraine. 2024 [Electronic resource]. Available at: <https://eeas.europa.eu>
16. FOI – Swedish Defence Research Agency. Ukraine Strategic Communications Assessment 2023–2024 [Electronic resource]. Available at: <https://www.foi.se>
17. Lawfare Media. The Russia–Ukraine war and historical memory in the Global South(s). 30.12.2024. Available at: <https://www.lawfaremedia.org>
18. Reporters Without Borders. Press Freedom in Ukraine during War: Analytical Review. 2024 [Electronic resource]. Available at: <https://rsf.org>
19. Szostek J., Orlova D. Free speech versus defence of the nation? The media as sources of national insecurity in Ukraine // *European Security*. 2024. P. 1–27. Available at: <https://doi.org/10.1080/09662839.2023.2231369>
20. The advantages of the connective strategic narrative during the Russian–Ukrainian war // *Frontiers in Political Science*. 2025. Article 1434240. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpos.2025.1434240>
21. UNITED24 – The initiative of the President of Ukraine [Electronic resource]. Available at: <https://u24.gov.ua> (Accessed 26 October 2025).

REFERENCES:

1. Valiushko, I. O. (2016). Osnovni vyklyky i zahrozy v epokhu informatsiinykh viin [Main challenges and threats in the era of information wars]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 12, 142–147 [in Ukrainian].
2. Dubov, D. V. (2016). Stratehichni komunikatsii: problemy kontseptualizatsii ta praktychnoi realizatsii [Strategic communications: conceptualization and practical implementation issues]. *Stratehichni priorytety*, 2, 9–23 [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy. (2015). Pro rishennia RNBOU “Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy” [On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> (Accessed: 26 October 2025).
4. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro MZS Ukrainy [On approval of the Regulation on the MFA of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-p> (Accessed: 26 October 2025).

5. Kyiv International Institute of Sociology. (2023–2024). *Dynamika doviry do suspilnykh instytutsiiv v Ukraini* [Dynamics of public trust in institutions in Ukraine]. Retrieved from <https://kiis.com.ua> (Accessed: 26 October 2025).
6. Komunikatsiina stratehiia Verkhovnoi Rady Ukrainy na 2017–2021 roky. (2017). *Communication Strategy of the Verkhovna Rada of Ukraine for 2017–2021*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0486004-17> (Accessed: 26 October 2025).
7. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. (2022–2025). *Ofitsiini zaiavy ta komunikatsii* [Official statements and communications]. Retrieved from <https://mfa.gov.ua> (Accessed: 26 October 2025).
8. Naumenko, M. M. (2019). *Stratehichni komunikatsii v informatsiinii politytsi Ukrainy* [Strategic communications in Ukraine’s information policy]. In *Biznes-administruvannia ta publichne upravlinnia*, pp. 205–210. Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].
9. Petrov, V. V. (2016). *Shchodo stanovlennia systemy stratehichnykh komunikatsii orhaniv derzhavnoi vlady u konteksti rozvytku vidnosyn z NATO* [Formation of the system of strategic communications of public authorities in the context of NATO relations]. *Zbirnyk naukovykh prats NADU*, 24–29 [in Ukrainian].
10. Pocheptsov, H. (2015). *Suchasni informatsiini viiny* [Modern information wars]. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia [in Ukrainian].
11. Tsentri protydivi dezinformatsii pry RNBO Ukrainy. (2022–2025). *Zvity* [Reports]. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/category/reports/> (Accessed: 26 October 2025).
12. Center for Countering Disinformation at the NSDC of Ukraine. (2022–2025). *Reports 2022–2025*. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/category/reports/> (Accessed: 26 October 2025).
13. Detector Media. (2025). *Monitorynh telemarafonu “Yedyni novyny” y efiru Pershoho kanalu Suspilnoho za 13–14 zhovtnia 2025 roku* [Monitoring of the “United News” telethon and Suspilne First Channel broadcast, October 13–14, 2025]. Retrieved from <https://detector.media/shchodenni-telenovini> (Accessed: 26 October 2025).
14. Dimitriu, G. R. (2012). *Winning the story war: Strategic narrative and conflict*. *Public Relations Review*, 38, 195–207. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0363811111001925>
15. EU External Action Service. (2024). *Strategic communication and support to Ukraine*. Retrieved from <https://eeas.europa.eu> (Accessed: 26 October 2025).
16. FOI – Swedish Defence Research Agency. (2023–2024). *Ukraine strategic communications assessment*. Retrieved from <https://www.foi.se> (Accessed: 26 October 2025).
17. Lawfare Media. (2024, December 30). *The Russia–Ukraine war and historical memory in the Global South(s)*. Retrieved from <https://www.lawfaremedia.org> (Accessed: 26 October 2025).
18. Reporters Without Borders. (2024). *Press freedom in Ukraine during war: Analytical review*. Retrieved from <https://rsf.org> (Accessed: 26 October 2025).
19. Szostek, J., & Orlova, D. (2024). *Free speech versus defence of the nation? The media as sources of*

national insecurity in Ukraine. *European Security*, 1–27. Available at: <https://doi.org/10.1080/09662839.2023.2231369>

20. The advantages of the connective strategic narrative during the Russian–Ukrainian war. (2025).

Frontiers in Political Science, Article 1434240. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpos.2025.1434240>.

21. UNITED24. (2025). The initiative of the President of Ukraine UNITED24. Retrieved from <https://u24.gov.ua> (Accessed: 26 October 2025).

The impact of strategic communications on Ukraine's national resilience Amid Russia's military aggression

Naumenko Maryna Mykhailivna

Postgraduate Student at the Department
of Political Sciences
Ukrainian State University
of Mykhailo Drahomanov
Pyrohova str., 9, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0005-1034-5197

The full-scale Russian aggression has turned the information domain into a decisive battlefield that determines Ukraine's ability to maintain unity, trust in state institutions, and stable international support. In this context, strategic communications have become a core element of national security and an instrument of societal resilience. The article aims to analyse the transformation of Ukraine's strategic communications system during 2022–2025 and to assess its influence on national resilience under wartime conditions. The research methodology combines systemic and institutional approaches, content and discourse analysis of legal acts, official statements, analytical materials, and sociological data interpretation.

The results demonstrate the evolution from a normatively regulated to an operationally adaptive communication model, capable of rapid response and coordination under the "one voice of the state" principle. The role of institutions countering disinformation, particularly the Centre for Countering Disinformation under the National Security and Defence Council, has significantly strengthened. Digital and visual channels became key instruments of public communication and trust-building. The strategic narrative based on freedom, dignity, and the European future of Ukraine proved crucial for societal consolidation, maintaining high confidence in the Armed Forces and legitimising state decisions. Ukraine's experience shows the efficiency of the whole-of-society model that unites government, media, volunteers, and civic actors.

The conclusions emphasise that strategic communications are a vital component of national resilience, ensuring information sovereignty, stability, and effective interaction between the state and society. Further development should focus on enhancing regional communication capacities, institutionalising analytical monitoring, and shifting toward a "recovery narrative" that supports democratic transformation and post-war reconstruction.

Key words: strategic communications; information policy; strategic narrative; disinformation; information security; public diplomacy; hybrid warfare; state resilience; national resilience; international support.

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.11.2025

Дата публікації: 15.12.2025